

Оскільки сучасна економіка постіндустріального суспільства стає ще більше заснована на знаннях, інформації та людському капіталі, подальше впровадження нових технологій повинне бути підкріплене розвитком системи освіти впродовж життя та системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел

1. Human Capital Report 2016 / World economic forum. – Geneva, 2016. – 39 р.
2. *Гришнова О. А.* Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Гришнова. – К. : «Знання», КОО, 2001. – 180 с.
3. *Чухно А.А.* Економічна теорія: [у 2-х т.] / А.А. Чухно. – К.: ДННУ АФУ, 2010. – Т. 1. – 512 с.
4. Human Capital Report / World economic forum. – Geneva, 2013. – 540 р.

Бортнікова Л.П.

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ПРИРОДА МАЛОГО КВАЗІ-ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Держава в усіх розвинутих країнах світу прагне допомагати малому бізнесу у розвитку, оскільки він не тільки швидко створює додаткові робочі місця та робить суттєвий внесок у валовий внутрішній продукт, але й персоніфікує підприємництво як ознаку ринкової економіки, бере участь у відтворенні середнього прошарку суспільства а таким чином сприяє його стабільності. Як правило, малий бізнес починається з незначних особистих заощаджень домогосподарств, тому в умовах зниження норми заощадження погіршуються стартові умови для започаткування бізнесу. Це призводить до того, що більшість малих підприємств зосереджуються на видах діяльності, які потребують відносно менше капіталу, а рівень обороту коштів дуже високій.

Розмежування суб'єктів малого бізнесу від середніх і великих підприємств представляє складне завдання на практиці, оскільки критеріями (цензом) для його відокремлення є обсяги операцій (розмір виручки від реалізації продукції), активів та чисельності пе-

рсоналу. В Україні статистика малого бізнесу, яку оприлюднює Держстат, ґрунтується на класифікації за Господарським кодексом, ст. 55 [1], а саме за середньою кількістю працівників і доходу від реалізації продукції. Наприклад, до мікропідприємств відносяться суб'єкти підприємництва з чисельністю зайнятих не більше 10 чол., а до малих – не більше 50 чол.

За даними офіційної статистики, на малих підприємствах працювало 15,2 % усіх зайнятих в економіці, а на мікропідприємствах – 10,2 %, які виробляли відповідно 12,2 % і 6,0 % реалізованої у країні продукції [2]. Малі підприємства та мікропідприємства демонструють дещо кращі фінансові результати порівняно із середніми та великими: частка збиткових малих підприємств складає 26 %, середніх підприємств 29 %, а великих – 44 % [2]. Однак статистика не враховує той факт, що при великих підприємствах існують чимало фірм, на які виводяться доходи шляхом різних схем.

Про це говорить і визнання низького рівня середовища для бізнесу в Україні порівняно з іншими країнами (табл. 1).

Таблиця 1

РЕЙТИНГ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Позиція рейтингу	2017	2016	Зміна за рік
ЗАГАЛЬНИЙ	80	81	-1
Створення підприємства	20	24	-4
Дозволи на будівництво	140	137	+3
Підключення до електропостачання	130	140	-10
Реєстрація власності	63	62	+1
Отримання кредитів	20	19	+1
Захист прав міноритарних інвесторів*	70	101	-31
Оподаткування	84	83	+1
Міжнародна торгівля	115	110	+5
Забезпечення виконання контрактів*	81	93	-4
Врегулювання неплатоспроможності	150	148	+2

Примітка: Реформи з полегшення умов ведення бізнесу

Джерело: Doing Business. Ease of Doing Business in Ukraine [4]

Варто відзначити, що суттєвого поліпшення не відбувається в реєстрації власності, отриманні кредитів та оподаткуванні.

У реальності малий бізнес в Україні не є новаторським за своєю природою, а представляє традиційні види виробництва, послуги або роздрібну торгівлю. Надання підтримки з боку держави саме малому бізнесу шляхом фінансової допомоги і технічної допомоги доповнюється послабленнями в сфері регулювання (ліцензування, квоти, вимоги до звітності тощо). Така допомога створює зацікавленість суб'єктів підприємництва у статусі малого бізнесу: оформлення працівників підприємства у статусі приватного підприємця; використання малих підприємств при великих корпораціях для мінімізації оподаткування доходів; створення фірм для проведення відмивання брудних грошей. Зокрема, правоохоронні органи України періодично розкривають т. з. «конвертаційні центри» для переведення безготівкових коштів у готівку, що проводять фіктивну господарську діяльність. Так, у листопаді 2016 року фахівці МВС розкрили центр, до складу якого входило понад 30 суб'єктів господарювання, зареєстрованих на підставних осіб [3].

В усіх зазначених формах за економічною сутністю не здійснюється справжнє підприємництво. Крім того, складається хибне уявлення у суспільстві про успіхи держави у розвитку підприємницької активності.

В якості висновку зазначимо, що доцільно удосконалити класифікацію малого бізнесу, а також забезпечити справедливіші умови для різних форм підприємницької діяльності, також заслуговує розробки та реалізації національна програма підтримки малого бізнесу в сфері інновацій. Це дозволить реалізувати потенціал малого бізнесу.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Основні структурні показники діяльності підприємств за їх розмірами. – Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. У Києві поліція припинила діяльність конвертаційного центру з щомісячним оборотом у 100 мільйонів гривень / 04.11.2016. Міністерство внутрішніх справ України. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>
4. Ease of Doing Business in Ukraine. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>